

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általalok katolikusok törekvésének támogatására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.)
XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. március 8-án.

Előfizetési árak:
Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik minden kedden, esütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók: a dohányüzemekben.

A szeretet jegyében.

(*)-Tíz napja, hogy Székesfejervár új Püspöke elfoglalta székét. Közöttünk van végre Ő, kit oly hosszú időn keresztül oly várva-vártunk a gyermeki szív türelmetlenségével; a miénk egészen, hogy vezére legyen tetteinknek, tanácsadóink kétségeinkben, támogatóink gyengeségeinkben.

Város és megye, egyesek és testületek egyforma bizalommal, tisztelettel és örömmel fogadták.

Érdeklődő figyelemmel hallgattuk végig a küldöttségek üdvözlő beszédeit, az elsőtől az utolsóig. Úgy látszik, sokan megtették ezt, mert számos előkelő helyről érkezett levél van kezünk között, melyeknek írói kifejezést adnak azon benyomásokról, melyeket az elhangzott beszédek reájuk gyakoroltak. Mondhatjuk, szinte általános a csodálkozás azon egyöntetűség felett, melylyel a szónokok csaknem kivétel nélkül, a felebaráti szeretet vették ajkaira, a béke, a türelem jelszavát tartották szükségesnek hangsúlyozni akkor, mikor az új Püspököt üdvözlötték. És megvalljuk, épen e beszédek után, jóleső örömmel, valódi büszkeséggel hallgattuk a székesfejervári egyházmegye új Főpásztorának szavait, melyek szeretetet, türelmet, békességet hirdettek e megye minden állású, minden vallású gyermeke iránt.

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCÁJA.

A Szent Atyánál.

Elébe vágok a többi eseményeknek és arról írok, a mi ránk nézve is legfontosabb volt, de a mi — azt hiszem — olvasóimat is leginkább fogja érdekelni. Hiszen a közmondás is azt tartja: *Rómában járni és a pápát nem látni, rosszul sikerült utazás.*

Hogy bejuthattunk Ő Szentségéhez, illetőleg, hogy oly szép fogadtatásban részesültünk, a mi szeretetreméltó honfitársunknak, Zichy Gyula grófnak, Ő Szentsége szolgálattevő kamarásának köszönhetjük. Csütörtökön dr. Greksa Kázmérral tisztelegtünk Ő Méltóságánál (nelki ezelőtt 12—15 évvel tanítványa, nekem osztálytársam volt a fejérvári gimnáziumban). 22 udvar, 1200 konyha, 11000 szoba, azonfelül tömérdek terem és kápolna van a Vatikánban, de bárhol kérdésködtünk *Monsieur Zichy* után, mindenki pontosan utbaigazított bennünket és mi felette büszkének éreztük magunkat, hogy ily előkelő ismerős után kérdésködhettünk a világ szívében. Később aztán megtudtuk, hogy a mi nagyrabcsúllt honfitársunk *ut a pápához.*

Különös érzelmekkel mentem pénteken délután a Szent Péter templomba, hogy onnan — miután misét és predikációt hallgattunk — Ő Szentségéhez menjünk. Lelkem telve volt a nagy-szerű emlékek halmazával. Rafael, Michel Angelo stb. remek művei, mint égbenyúló alkotások emelkedtek előttem s most a világ első lelki hatalmaságát fogom látni.

Gyűrtem magamban lefelé a kíváncsiságot,

De hisz ez nem is lehet másként. Krisztus vallása a szeretet vallása, Krisztus apostolainak utódja csak a béke, csak a szeretet hirdetője lehet, szóval és tettel egyaránt. S ha Ő az, papjai és hívei sem lehetnek mások, ők is annak a Jézusnak tanítványai, ki az irgalmas szamaritánusról szóló példabeszédben oly gyönyörűen, oly világosan magyarázta meg az embereknek, hogy milyennek kell lenni az igazi felebaráti szeretetnek.

Senkit e szeretetből kizárni nem lehet és nem szabad.

Es igaza volt a székesfejervári Káptalan Nagyrépostjának, szívünkbeli szóolt akkor, mikor azt hirdette, hogy e megyében vallási villongás nem volt, vallási háború őrské nem égett soha. E megye papsága bármennyire ragaszkodott is Anyaszentegyházához, bármennyire hangoztatta és védte is szent vallása igazait, más vallású polgártársait hitükért, az övével ellenkező vallási meggyőződésükért, nem bántotta soha. Ha valaha azt tette volna, megszűnt volna Jézus tanítványa lenni.

Epen ezert méltán lépett meg bennünket bizonyos helyről jött azon kijelentés, hogy *a vallási béke tekintetében a közelműből szomorú tapasztalatai vannak e megye lakosságának. Fölmélt fejtel állunk e vád elé s a mult igazolására,*

de mégis valami bizsergett a fejemben, hogy hamarosan valami oly különös emlékek gazdag tulajdonosává leszek, a mi egész életemnek egyik legkiemelkedőbb mozzanata leendő.

Tágas, hatalmas folyosókon vándoroltunk, míg néhány hatalmas előszobába érve összekészültünk, hogy Ő Szentsége előtt ünnepies formában jelenhessünk meg. — Sokan várakoztak. Egész csomó katoná, a pápa gárdistái, előkelő hölgyek, urak, papok s közülök kivirítottak a szent Atya pipacsörös selyembe öltözött inasai. Mi magyarok 218-an voltunk, hozzánk azonban még valami idegen nácio egynéhány gyermekei is csatlakoztak, hogy a pápát láthassák. Természetes, hogy csak jeggyel lehetett bejutni. En 27 magyarral rózsaszínű névre kiállított bilétát kaptam:

Francesco Bilkei redattore

a melylyel hátra kellett maradnom s míg a többiek a korláton kívül vezették, mi innen, közvetlenül a trón közelében foglaltunk helyet.

Jó ideig várakoztunk, diskuráltunk, Fraknoi püspök járt-kelt mosolygó arcával közöttünk, kérdésködvé a honi viszonyok felől.

Egyszerre mozgás támadt. A testőrök sorfaját állítottak, a tisztviselők glédába vágták magukat, jelezték, hogy jön a pápa. Minden szem, minden nyak az ajtó felé irányult s tompa zugás jelezte a várakozók izgatottságát.

Egyszerre négy szolga hozta a szent Atya fehér hordszékét, a melyet a ragyogó egyenruházatu katonák szorosán közrefogtak. Közvetlenül a trón előtt letették s kinyitván az ajtót, megjelent a szent Atya hófehér alakja. A ruhája egészen fehér, még a kerek kis kapucium is, fehér kabát volt rajta, fehér atlasz kihajtással. Zúgó éljen kiáltás fogadta. Ki tudott volna akkor ural-

a jövő tevékenységünk programmjának jelzése céljából újolag kijelentjük s ide szegezzük, hogy soha emberfia le ne tagadhassa, el ne vilathassa szavaink igazságát: vallási türelmetlenség, felekezeti békéltenség nem férfi és nem főrní hozzánk soha. tevékenységünknek ily érzelmek nem vezették, nem animálták soha!

Leszegezzük e szavakat, hogy sem eddigi, sem további tevékenységüket félre ne magyarázhassa senki, nemes intenióinkat ne gyanúsíthassa senki.

Szavaink igazságának bebizonyítására, ha ugyan szükség van rá, adunk egy kis beszámolót, meg egy kis programmot.

Mi is történt a lefolyt tíz év alatt Magyarországon? A hatalom megalázta Egyházunkat, megtámadta igazainkat, megbénította tevékenységünk, üldözte híveinket. Elnyomott, sértett, fenyegetett.

A liberális sajtó orgáit ülte; gyalázott, sértegetett, gyanúsított bennünket és mindent, mi előttünk szent és tiszteletreméltó.

Ellenségünkbe iparkodott tenni urat és szégyényt egyaránt, azáltal, hogy a lelkeket nap-nap után az indifferentizmus, rati-onalizmus, liberalizmus és egyéb izmusok mérgével táplálta.

Keresztény népünk erkölcsileg demoralizálódott, anyagiilag, vagyoniilag tönkre ment s ha

kodni magán, azokban a magasztos pillanatokban: Két kamarásának karjára támaszkodva fölment a 8—10 lépcsőn trónjág s onnan áldást hintve reánk, helyet foglalt.

Milyen? Óreg, nagyon óreg. Az arca, igazi tipikus olasz arc, mint a pergamén, sárga, kezei szintén, apró, villogó, fekete szemével körülhúzott rajtuk és a meglepedés mosolya játszott ajkai körül. Meggörnyedt termete mintha azt mutatta volna, hogy nehezére esik az élet, remegő keze mintha a vég közelében közeléről tettek volna tanúságot. De a lelke, a szelleme, az friss, egészséges. Zichy gróf azt mondotta, hogy a pápa közeli ismerő szerint 10 esztendő óta nem változott, nem hanyatlott. Ifju korában, 20-ik esztendejében már a haláltól féltették s most, 92 esztendejével bámulataba ejt mindenkit, hogy miként bírja az élet ránehezései terhé. Csak a test gyenge, de nem a lelke.

Csendet intett s a zugás egy pillanat alatt halálcsendre változott. *Maryalis* dr., zarándoklatunk vezetője ékes latin nyelven, rövid, de annál klasszikusabb beszéddel üdvözölte, itt-ott éljenriadalom szakította félbe szavait, mert éreztük, hogy a szívünk legmélyén levő érzelmeknek adott kifejezést.

Aztán a Szent Atya kezdett beszélni. Mély, basszus hangja volt valamikor, most már megviselte a magas életkor, remegő, tompa és rekedtes. Olaszos kijetéssel beszélt, de minden szavát élénk taglejtéssel kísérté, minduntalan föl-emelkedett székéből, mintha a szellem hatalmas ereje törne elő lelkéből s az adna neki erőt, aztán fáradtan újra visszahanyatolt székébe. Elmondta hogy a legutóbbi napok fáradalmái és nagy munkája, de különösen agg kora miatt nem mondhat el mindent, a mit velünk közölni szeretne, hanem úgy fogja felolvasatni. Mindnyáján

Mai lapunk 4 oldal.

ki nem vándorol, kezd a socializmus karjai közé menekülni.

Szóval, ha volt vallási türelmetlenség a lefolyt tíz év alatt, úgy az csak a katolikus anyaszent-egyház szentségeinek degradálásában nyilvánkozott meg; ha volt vallás üldözés, az a kancel-paragrafus érdeme. Ezernyolcszázkilencvennégyben a muzeum előtt a mi püspökeinket, a mi főurainkat inzultálták; a sajtóban az Oltárszentségtől kezdve egész páduai szent Antalig a mi vallási intézményeinket, a mi tisztelőink és imádásunk tárgyait támadták; anyagiakban a mi keresztény magyar népünket tették tönkre, a mi papjainkat zárták be, a mi hittestvéreinket fagyasztották, éhezették immár három képviselő-választás alkalmával.

S mit tettünk ezekkel szemben mi?

Hallgatunk, a világ folyását tétlenül nézünk tovább nem lehetett, A hosszú időn át el-
ásvott gíra előkerült a földből s mi forgatni kez-
tük azt.

Kezdjük lathá vetni tehetségeinket, szavunkat, filléreinket; kezdünk élni jogainkkal.

Megalakult az országos néppárt, élén lelkes vezéreinkkel s rövid pár év alatt is halhatatlan érdemeket szerzett Egyházunk jogainak védelmében, keresztény magyar népünk érdekeinek stápolásában.

Megalakultak a katolikus körök, ezek az „oázisok”, hol fényesebben süt a nap, hol szebben nyílnak a hit, az erény virágai, új erővel működnek a katolikus legény-egyesületek, hogy iparos ifjúságunkat megóvják az ezer oldalról fenyegető veszélytől.

A „scriptis scripta opponenda” elvének alapján tisztességes keresztény sajtó keletkezett az országban, hogy ezek ellensúlyozzák a színtelen, a vallástalan liberális sajtó lelketlen konkolyhíntését.

Keresztény népünk megértette vezetői szavát, összeadta illéreit, szövetkezettek csinált, hogy kétségbeejtő anyagi helyzetét jobbra for-

éreztek, hogy azt a szent aggyást nem a testnek, hanem az erős, hatalmas léleknek ereje tartja fönn, ép úgy mint azt az egyházat, a melynek élén áll. Fölkülről árad alá a világosság az alatta zúgó hullámokra.

Ugy hallottuk, hogy beszédeit, körleveleit, mind ő maga szokta felszólítani. Eszre is vettük, mert a tükörje által felolvasott beszéd minden szavát ismerté, már előre mozdulataival, intésével kísérte; a beszéd közben újra és újra éljenzésben törtünk ki s mikor vége volt, nem tudtuk, hova legyünk a lelkesedéstől. Könnyek csillogtak szemünkben.

A beszéd után megkezdődött a névszerinti bemutatás. Bennünket megelőzőleg a vatikáni osztrák-magyar nagykövét feleségét és anyósát mutatták be Ő Szentségének.

A pápának mindenkihez volt barátságos szava. Dr. Greksa Kázmér bemutatatta a Szentséges Atya magyarra fordított költeményeit, a mit rendkívül örövendve fogadott. Valamennyiünket Zichy gróf mutatott be, így engem is. A trón előtt tördeltem, s miután kezét csókoltam, a szent Atya két kezébe fogta a jobbomat s meghallgatta kamarásának szavait, ki kegyes volt elmondani, hogy egy egyházmegyéből valók vagyunk, hogy valamikor együtt jártunk iskolába s hogy most a Fejérmegyei Naplót szerkesztem. A szent Atya baljával még fogta a kezemet s jobbával megszívogatta az arcomat:

Necessarium est defendere religionem christianam.

(Védeni kell a keresztény vallást.)

Persze olaszos kiejtéssel mondotta mindezt. Mielőtt a trónhoz mentem, elgondoltam magamban, hogy körülbelül mit mondhatok az én helyzetemben a Szent Atyának, de igaz lélekkel

dítsa, hogy kiszípolozói kezéből megszabaduljon és há még nem késő, talpra álljon.

Ez történt a lefolyt tíz év alatt. Magyarországon keresztény katolikus népe felajdult a kapott ütések okozta fájdalom alatt, kitörte a lélek szemeit és — megragotta petyhüdt izmait.

Ez történt nagy Magyarországon, ez a székesfejérvári egyházmegyében. Ez és semmi más. Ez pedig, legalább részünkről, nem felekezeti békedélenség, ez nem vallási villongás. S amint a keresztény ébredés szerény munkásai voltunk ez ideig, azok leszünk ezután is, és pedig minden léren, sajtóban, társadalomban, politikában, szövetkezésben egyaránt, akár lesznek némely embereknél, akár nem.

S mivel: „pax hominibus bonae voluntatis”, azért a jóakaratu emberek soha sem fogjuk bántani. De ha valahol bajt látunk, ott leszünk, mert a szeretet szavaival mellett, melyeket az evangélium hirdel, szemünk előtt lebeg az a példa is, melyeket az Úr Jézus akkor adott, mikor a kufárok között szétült.

S tesszük mindent azért, mert Anyaszentegyházunk, magyar hazánk és keresztény magyar vérünk szeretete ég szíveinkben.

Ez a szeretet lesz ezután is a mi programunk.

A farkas és bárány meséjét pedig kár újra véglegesíteni, mert az nekünk nem imponál.

Március 15.

A félszázad előtti nagy idők e legszebb napját, nemzeti ébredésünk emléknapját hazaias lelkesedéssel ülte meg városunk közönsége, csaknem valamennyi társasága s a tanítézetek ifjúsága. A házakat nemzeti lobogók díszítették; az ünnepélyek programját szavalkatok, felolvasások, ünnepi beszédek, színelőadások, no meg közös vacsora és tánc képezték. Mindig igaz barátaik voltak s leszünk a hazaias lelkesedés felbuzdulásának, tisztelői a nagy idők emlékének, de nem valljuk az elvet, hogy: „a cél szentesíti az eszközt”.

Elmondhatom, hogy szavaim összefüggése bennem maradt. Könnyek szöktek a szemembe s miután újra kezét csókoltam, felejtetetlenül meghatva, lebotorkáltam valahogy a lépcsőn. Félénken néztem körül, mintha mosolygó arcoktól kellett volna félnem, a kik az én szívem meghatottságát nem tudják átérzeni abban a mértékben, a mint én átéreztem. De megnyugodva láttam, hogy ott mindenki a maga érzelmeivel volt elfoglalva. A könnyek mindenki szemében ép úgy csillogtak, miként az enyéimben. Mindenki a szíve mélyéig meg volt hatva. Később, mikor egymásnak elbeszéltük a történeteket, valamennyien meg-
egyeztünk abban, hogy tudjuk, miként mentünk fel, de hogy miként jöttünk le, azt már nem. Annak az öreg, megtört, összirtott aggyastyánnak, a ki oly csodálatos nyájassággal fogadott bennünket, a szeretetét és gyengédségét egyikünk sem fogja elfelejteni soha.

A míg mi a bemutatás szerencséjében részesültünk, a többiek a pápai himnuszot és az „Isten áldd meg a magyart” énekeltek. Csak úgy zúgott döngött az ének hatalmas árja a tanácsterem óriási falai között.

Huszonöt percig tartott a kihallgatás. A pápa újra megáldott bennünket, aztán kamarásai karjára támaszkodva, a hogyan jött, a mi éljenkiáltásainktól kísérve eltávozott hű magyarjai közül.

Általában azt mondják, hogy föltűnően kegyes volt velünk szemben, hiszen megérezhette, hogy nem kíváncsiság, nem újságvágy, hanem a római szentségek iránt való tántoríthatatlan hűség és ragaszkodás érzelmei vezettek bennünket hozzája.

Bilkei Ferenc.

ket. Elkérintve a bójt tisztelőre elkövetett nagy étkeszésektől, úgy halljuk, a különböző helyeken egybegyűlt hazafiás közönség, hogy hazája iránti szeretetét illendőn kimutassa, csaknem mindenütt táncra perdült, bizonyára hazája viruló helyzete feletti örömeiben. Egy iparos kör pláne előre hirdette publikumának, hogy *Fekete vasárnap tánc is lesz*. Megvalljuk, a dolgot igen komolyan tartjuk s ezért lapunk legközelebbi számában bővebben fogunk vele foglalkozni. Ez alkalommal a lefolyt ünnepélyekről a következőkben számolunk be:

A helybeli függetlenségi kör mint minden évben, az idén is megünnepelte a híres márciusi idus évfordulóját. Szombaton zúfolásig megteltek a Ponty vendéglő termei s különösen érdekességet kölcsönözött az ünnepélynek a még életben levő néhány 48-as honvéd jelenléte, a kiket ez alkalommal dr. Saára Gyula ügyvéd vendéglét meg. Az ünnepélyt dr. Saára ügyvéd, mint a „Függetlenségi Kör” elnöke nyitotta meg rövid beszéddel, mire Erdőssy Bódog ciszterci rendű tanár emelkedett szóra s hatalmas szónoki organumával ez alkalommal is fényesen beigazolta, hogy a szónak biztos ura. Élethű képet festett a nagy eszmékben gazdag multról, majd szembe állította e képpel a sivar jelent, rámutatott a nagy különbségre s mig lelkesedést fakasztott a szívekben, szem nem maradhatott könny nélkül. Hosszan tartó éljenzés hangzott fel a hatásos beszéd nyomán, mely sokáig lesz emlékezetes a jelenlevő közönségnek. Majd Pajor István, a még mindig életerős 48-as honvéd, később Sz. Bakos András üdvözölte az egybegyűlteket s dr. Saára ügyvéd, mint a kör elnökét. A jelenlevők éjfélig maradtak együtt lelkes hangulatban.

A Vörösmarty-kör lelkesen ünnepelte meg az 1848-iki nagy eszmék diadalának évfordulóját. Nagy érdeklődéssel tekintettek az ünnepély elé, mert a nap ünnepi szónoka Zichy Jenő gróf volt. Meg is felelt a várakozásnak, a közönség tapsal s éljenzéssel jutalmazta a szép beszédért, a mely dr. Kerekes Lajos ársz. ülnök nagy gonddal és sok tudással kidolgozott felolvasása után a lelkesedés hevében nem is maradhatott hatás nélkül. A felolvasást társasvacsora követte.

A lóvárosi olvasókör fényes bankettet rendezett a nagy nap emlékére. Az ünnepi szónok Kenessey Gyula ügyvéd volt, a ki szép beszédben fejtegette a szabadság nagy napjának kiváló jelentőségét nemzetünk történetében.

A székesfejérvári és fejérmegyei tisztviselők és hivatalnok „Oltihoná”-ban 1848. március 15-ikének megünnepése, ezen ünnephez méltó ideális, magas színvonalú oly frappans módon nyilvánkozott meg vasárnap, hogy azt a régi vádat, ósvárosunk szellemi és társadalmi életének tepsedését, szinte megcáfolták. Egyébként pedig ez az ünnep a kör vezetőségének igazán tiszteletreméltó, lelkes munkájának, törekvésének az eredménye. A Hymnusz elhangzása után Békfi István, a kör alelnöke mutatta be rég ismert rutin, ügyes szavaló képességét a „Haldokló cigány” melodrámaival Zavaros Jenő szép zongora kísérete mellett. Az ünnep nagy tudásra és tanulmányra valló méltatása volt az, a mit dr. Kerekes Lajos olvasott fel, folytonos lelkes érdeklődés mellett. A hangulatot fokozta Németh Lajos joghallgató „Márciusi idusán” c. gyönyörű verse, melyet F. Lányi Irma, szintársulatunk jeles művésznője adott elő az ő előkelő művészi tudásával. A „Szózat” bezáró remek énekszáma egy jó férfikarról, illetve Lauzerits Antal kitűnő vezetéséről tett tanúságot. A szép nivón álló estélyt társasvacsora követte, melyen elhangzott lelkes és szellemes toaszok után sokáig maradt együtt kitűnő hangulatban a nagyszámú társaság.

Mi természetesebb, mint hogy az ifjúság is a szokott hévvel és lelkesedéssel vette ki részét az ünnepségekből. A helybeli főgimnázium önképzőkör szombaton délután gyűjtötte össze a város előkelőségét az intézet disztermében s a fényes ünnepséggel is bizonyágot tettek az intézet kitűnő vezetéséről. Az ünnepi beszédet Török Konstantin tanár mondotta a nála megszokott szónoki hévvel s lendülettel. — A reáliskola növendékei is sikerült ünnepélyt rendez-

tek e napon. A gazdag program fénypontja dr. *Kuti József* szép beszéde volt, melyet a nagyszámú közönség lelkesen megénejtett. A *Kereskedelmi akadémia* növendékeinek ünnepélye is méltán sorakozik a két előbbi mellé, énekek és szavalatok ügyes összeállításban kedves hatást keltenek, míg *Keresztély Ferenc* III. felső osztályu tanuló az ünnep jelentőségét magyarázta lelkes beszédben.

A *nyomdászok szakegylete* sem maradhatott el az ünnepők sorából. Szép, mondhatjuk teljes számmal jöttek össze a Rostási-féle vendéglőben a szedők, amíg a nyomdatulajdonosok távollétükkel tündökölték. A nap jelentőségéről *Fényes László* hírlápiró emlékezett meg nagy hatással.

A *Palotavárosi Olvasókör* tagjai Horváth Mihály jónévű vendéglőjében jöttek össze társasvacsorára március 15-én, melynek során *Lipcsy Lajos* városi aljegyző gyűjtötte lelkesedésre a jelenlevőket magas szármalusa, szép beszédeivel.

A *Székesfejérvári „Polgári dalkör”* tagjai március 15-én szintén az ünnepők közé sorakoztak, a midőn is ünnepségüket a Hymnus eléneklésével megnyitották. Összhangzatos és érzéssel előadott énekszámuk után *Fekete Géza* elnök szót a jelenlévő ünnepelő közönséghez. Röviden, de élénk színekkel eszterelte a múlt képét, majd átadta a szót *Tóth Ferenc* tanítónak, a ki ügyesen összeállított felolvasásában mindvégig lebilincselte hallgatói figyelmét és igazán érző szívvel mutatta meg azt az utat, melyen járniuk kell, hogy hazánkat nagygyá tessék. Majd *Hesz Annuska* kisasszonynak tüzes szavatai következtek, előadván *Vörösmarty „Harc dalát”* és a „Vén cigány” c. költeményt. A meleg érzéssel és rátermettséggel előadott szavalatok után, a *Dalkör* énekszámai emelték az ünnepély fényét, hogy gyönyörködjenek hallgatóik, hogy könnyet hullasson a köztük jelenlévő nagy idők tanuja: *Herény Vilmos* 48-as honvéd.

Az „*Első palotavárosi hazafias asztaltársaság*” özv. Sikyné sütő-utcai vendéglőjében társasvacsorával ünnepelt meg a 48-as idők nagy napját. *Richter József* v. biz. tag rövid, de tartalmas elnöki megnyitóját lelkes éljenzés, majd *Zilay* alelnök lendületes beszéde követte, a ki után *Siky Károly* postatiszt élénk színekkel eszterelte a mozgalmas idők nagy eseményeit.

Az *iparos ifjak önképzőkör*e szombaton este tartotta meg *tanácskötött ünnepélyt* s mint értesültünk, *Csikés Gyula* tanító ur ünnepi beszédét, illetve felolvasást nem tartotta meg. Helyes!

A *Fejérmegyei Kör* mint minden évben, úgy az idén is diszgyűlés keretében ünnepelte meg a nemzeti szabadság felvirradásának évfordulóját. *Kiss István* elnöknek a diszgyűlést megnyitó lelkes szavai után *Orbán Lajos* igazi hévvel szavalja el Petőfi „Talpra magyar”-ját. A költői lendületű és gyűjtő hatású ünnepi beszédet pedig *Édes Jenő* mondotta. Utána *Vámos Hugó* szavalt, végül pedig *Hajnal Sándor* szavalta el *Édes Jenő*nek az alkalomra írt gyönyörű költeményét. A diszgyűlést ötven terítékű társasvacsora követte, melyen szebbnél szebb felkőszöntök hangzottak el.

Bicske község közönsége: is szép és hazafias módon ünnepelte meg március 15-ikét. Már kora reggel az egész község zászlódsízt öltött s délután 3 óraker több száz főnyi tömeg várta az ünnepély kezdetét a városház előtti téren. Elsőnek a bicskei dalárda énekelte el szép készültéssel *Kölcsey „Hymnusát”* *Baumgärtner* János karnester vezetése alatt, majd azután az ünnepély fénypontja, *Gyapay Pál* földbírtokos beszéde következett. Leikes szavakkal méltatta a nagy nap jelentőségét. Beszéde befejeztével a bicskei dalárda Petőfi „Talpra magyar”-ját énekelte, majd *Mogyorosi Sándor* tanító *Tóth Kálmán* „Előre” című költeményét szavalta el. Utána a mányi ref. dalárda *Vörösmarty „Szózat”*-ját énekelte el, majd *Kardos Antal* ref. főtanító Mányról, Petőfi „Talpra magyar” című költeményét adta elő szép lendülettel. A sikerült ünnepélyt a bicskei dalárda ének száma: „Elj őseink hazája” fejezte be. — Este bankett volt, sok szép felkőszönt hangzott el s a jelenlevők a legjobb hangulatban töltötték el az estét.

Az *eltyeki olvasókör* március idusán nagyböszabású ünnepélyt rendezett, mely alkalommal *Czimbal Ferenc* elnöki megnyitóját után az ünnepi beszédét *Halász István* ev. ref. lelkész tartotta. A beszédei a közönség lelkes éljenzéssel fogadta, mire a *Roth* főtanító vezetése alatt levő énekkar hazafias énekeket adott elő, majd többen a nap jelentőségét esztelők költeményeket szavaltak.

UJDONSÁGOK.

— **Szent József ünnepe a zárdában.** Szent József ünnepét a *Ferenc József* nőnevelőben, melynek védőszentje, holnap az eddiginél fényesebben ünnepelik meg. Az ünnepély fényét nagyban emeli az a körülmény, hogy reggel 7 óraker a nőnevelde házikápolnájában dr. *Városvy Gyula* megyés püspök ünnepélyes szent misét mond.

A szeminárium templomában a szent József napi ájtatosság a szokott időben fog megtartatni. A szt.-beszédet d. e. 9 óraker *Bilkei Ferenc*, lapunk felelős szerkesztője tartja, az ünnepi szt.-mise d. e. 10 óraker lesz.

— **Választmányi ülés.** A székesfejérvári városi szt. Imre hercegről címzett róm. kath. kisdedőví egyesület f. hó 16-án a városház nagytermében választmányi ülést tartott. A mult évi jegyzőkönyvek bemutatása után *Alaghy Dezső* elnök jelenté, hogy három karácsonyi gyűjtőben 68 k. 90 fill.: *Kováts* Aajos dv. főfelügyelő iveri tagsági és adomány-díj címén 128 k. 72 fill. gyűjt be. Ezen nemes fáradozásért elnök halás köszönetet mond *Kováts* Aajosnak, ki igéri, hogy ezután is önzetlenül munkál az egyesület felvirágztatásán. (Eljen.) Majd az egyesület pénztárnoka *Laufenauer* Ferenc bemutatja az 1901. évi számadásait és az 1902. évi költségvetést, melyek szerint: Bevétel volt az 1900. évi maradvánnyal együtt 17058 k. 21 fill., kiadás 1652 kor. 82 fill. Marad tehát készpénz 1902-re 15405 k. 39 fill. melyhez előrelátott bevételkép az 1902. évben 1740 korona és ugyanennyi kiadás irányoztatott elő. Örvedetes pontja volt még az, midőn *Kováts* Aajos alelnök 3 rendes és 33 pártoló tagot ajánl felvételre. Az ajánlottak lelkes éljenzéssel és köszönettel vétettek fel. Végül *Rónaynének*, az egyesület övönőjének, fizetés emelés iránt beadott kérvénye intézettel el, mely szerint a fizetésemelést az egyesület akkorra halasztja, a midőn az óvoda építés ügyét lebonyolította. Az évi közgyűlés ideje, mely a megjelent tagok csekély száma miatt most meg nem tartatott, április 5-ére tűzött ki.

Köszönetnyilvánítás. A székesfejérvári városi szt. Imre hercegről címzett róm. kath. kisdedőví egyesület f. évi március 16-án tartott választmányi ülésének megbízásából az egyesület titkára: *Tóth Ferenc* köszönetét nyilvánítja mindazon kegyes jötevőknek, kik az 1901. évben nevezett egyesületet anyagilag segíteni kegyesek voltak. Nevezetesen: Azon ismeretlen jötevőknek, ki az egyesületnek 2000 koronát; a Székesfejérvári és Fejérmegyei Takarékpénztáraknak, melyek 60—60 koronát; *Kováts* Aajos dv. főfelügyelő úrnak, ki gyűjtő-ívén tagsági- és adomány-díj címén 128 kor. 72 fill. és végül azoknak, kik adománykép a karácsonyi gyűjtő-íveken 68 kor. 90 fill. juttattak egyesületünk pénztárosának kezéhez, ovodánk emberbaráti céljaira. A kisdedek imája kérjen és a jó Isten adjon áldást jószág tetteikért.

— **A szinpártoló egyesület** közgyűlése vasárnap délelőtt volt *Gánczy Flóris* elnökte mellett. A közgyűlés a számadásokat rendben találta, a felmentvényt megadta s a titkári állásról leköszönt *Vértes József* tanár helyett dr. *Hajós* Rezsőt egyhangulag választotta meg. A kisorsolás folytán kilépő választmányi tagokat újból megválasztották.

— **Köszönetnyilvánítás.** Mindazoknak, a kik felejtethetetlen Bandikánk elhunytá alkalmából részvétüket nyilvánítani és a temetésen megjelenni szivesek voltak, ez uton mondunk halás köszönetet. *Simon Sándor* és neje.

— **Meghívó.** A székesfejérvári vendéglősök, kávéosok és italmérők ipartársulata f. hó 20-án délután 3 óraker *Trummer Sándor* kávéházában rendes évi közgyűlést tart a következő tárgysorozattal: 1. A választmány évi jelentése. 2. Számvizsgálók jelentése az évi számadás és mérleg tárgyjáról. 3. Három számvizsgáló választása. 4. Költségeloirányzat megállapítása. 5. Évi tagsági díj megállapítása. 6. Indítványok (melyek azonban 24 órával előbb az elnöknel bejelentendők.)

— **Elhunyt gyermek.** *Csik* István velencei lakos András nevű fia f. hó 16-án hazulról eltávozott s azóta nyoma veszett. Szülei, de meg a hatóság is hiába keresték eddig a fiut.

— **Lopások.** Iváncsán az utóbbi időben egy jól szervezett tolvajbanda veszélyezteteti a vagyonbiztonságot. Kisebb lopások napirenden vannak s ha véletlenül tetten érik a tolvajokat, futásban keresnek menekülést s az üldözőket lövöldözéssel riasztják el. Legutóbb *Günsberg Mór* lakását akarták kifosztani, az éjjeli örök azonban meggátolták a tilos munkát. Pákozdon *Kuti Ferenc* kertjéből f. hó 15-én reggelre nagyobb mennyiségű zöldséget loptak el. A nyomok *Bátori Mihály* házához vezettek, a ki azonban erős tagadással iparkodott eleinte védekezni, midőn azonban a falábak nyomait emlegették, őszinte vallomást tett, mert bizony a nyomokba az ő mankójának vége illett bele.

— **Sok a postákiszáraz.** A kereskedelemügyi miniszter leiratban értesítette a soproni postai igazgatóságot, hogy miután a postakiadónók tanfolyamot oly sokan látogatták, hogy 500—600 tanfolyamot végzett kiadónók nem kaphat alkalmazást, az idén nem engedélyezi a tanfolyam megtartását.

— **Pórujárj tolvaj** *Németh István* helybeli lakosnak van egy igen teljes tulajdonsága: a hol lehet hatalmába ejti a szármás jószágát, pedig már nem egyszer bűnhődött meg érte, közel 4 évet töltvén el különböző helyeken fogságban. Tegnap ez a jómádár munkára ment *Szeke*, ez *Ferenc* *Budai*-ut 108. sz. a lakoshoz, de erre semmi hajlandóságot nem mutatott. Kért hát néhány hatos előleget, egyideűleg pedig három libát kínált eladásra. *Szeke* nem ment bele a vételbe, mire *Németh* más vevő után nézett. Vissza is tért nemokára *Rada* *Ferenc* szárazrethi lakossal, de vesztire, mert *Szeke* a libákkal együtt kocsiira tette s beszalította a városházára. Váltig tagadja, hogy a libákat lopta volna, de biz azok tulajdonjogát igazolni nem tudta, sőt egy-két tanu is ellene vallott. Az ügy a bíróság előtt nyer elintézését.

— **A vásártól rendezés** végre-valahára kezdetét vette, a régi városi kórház telkenegy részét már átalakítják a vásártér céljaira. Ohajtható volna, hogy a rendezési munkálatokat lehetőleg sürgősen foganatosítsák, nehogy a közeljövőben megtartandó országos vásár alkalmával a régihez hasonló miszeriák előforduljanak.

— **Honnan térítendő meg az elzárásból származó behajthatatlan költségek** Előfordultak esetek, hogy az iparhatóságok az 1884. évi XIV. törvénycikbe ütköző kihágások miatt elzárást szenvedőktől behajthatatlan élelmezési és tartási díjakat a fogházaknak a másoktól befolyt büntetés-pénzekből utalták ki. Ezeket úgy az ipari, valamint a kereskedelmi oktatási alapot, nekülönben a kerületi betegsegítőpénztárakat is megkárósítják, mi nem engedhető meg. Ezért a kereskedelmi miniszter a belügyminiszterrel egyetértőleg most úgy határozott, hogy az említett törvénycikbe ütköző kihágások miatt kiszabott pénzbüntetések helyett, azok behajthatatlansága esetén alkalmazott elzárási büntetésekből fölmerült és behajthatatlan élelmezési és tartási költségek a fennálló gyakorlat szerint behajthatatlanságuk esetén és más fedezet hiányában az illető törvényhatóság házi-pénztárából térítendő meg. Nálunk is ilyen rendelkezést valóban felesleges, mert minden ilyen kiadást a házi-pénztár fedez, de meg az elzárás büntetések foganatosítása esetén a költségeket nem osztályozzák a kihágás neme szerint.

— **Utcakövezés** Végre-valahára a külvárosi utcák kövezését is tervbévtették. Igaz, hogy még csak terv és nem jogervényes határozat, de hát bizzunk a városatyák bölcsességébe s félteljük fel, hogy elfogadják a költségvetési bizottság tegnapi ülésén elfogadott tervezetet, mely szerint a az utak és utcák fentartására, illetve jókarba helyezésére 51292 korona jutna a jövő évben a következő felosztással:

21592	kor.	utfenntartásra
1000	"	földesutcák javítására
400	"	uti szerekre
200	"	irodaszerekre
6500	"	ligetsori járda aszfaltozása és a malom-utca burkolása
5000	"	kert-utcára
2000	"	lövölde-utcára
1000	"	kertalja "
2700	"	Vendel "
1000	"	Sarló "
2500	"	Gyümölcs "
1000	"	Kis-Kecskenétre
1500	"	Reseta-utcára
1000	"	kisebb kövezésekre
1500	"	gáztelep körül.

Összesen 48892 kor.

Maradna tehát 2400 korona, ámde a törvényszéki palota mellett szükséges kövezésre még 14000 korona kell, a mit részint az árvtartó tartalék alaphól vesznek, 4000 koronát pedig a malom-utcaiak hajlandók megteríteni utcájuk kikövezése fejében.

— **Hirdelmény.** Folyó 1902. évre a IV. osztályú kereseti adó kivétel és a királyi pénzügyigazgatóság által érvényesítve levén, ezen adó nemről összeállított lajstrom és összeirásai jegyzékek a városi pénzügyi tanácsosi hivatalban f. hó 24-ik napjáig közzéműlre kitéve lesznek, hol azok mindenki által betekintheők. Az 1883. XLIV. t.-c. 16. §-a alapján felhívának azon adózók, kik e lajstromban megállapított adóval már a múlt évben megtróva voltak, a mennyiben a kivételést érdekesnek találják, e lajstromok kitételeinek napját — azon adózók pedig, kik e kivételési lajstromban megállapított adóval ez évben első ízben rovatnak meg, adótarozásuknak kézi adókönyvecskéikbe történt bejegyzését követő 15 nap alatt felszámolásukat a helybeli m. kir. pénzügyigazgatóságnál annál is inkább írásban adják be, mert ellenesetben az elkészetten beérkezettek figyelembe nem vétetnek. A városi hatóság.

— **A pálinka áldozata.** A Ponty vendéglő körül lödörgő s emberi formájukból teljesen kivetkőzött alakok egyike f. hó 15-én eltávozott az élők sorából. A milyen volt az élete, olyan volt a halála is. A csapatkórház mellett elhúzódó árokban találták meg megmerevedve. Pálinkát-tasan ott keresett nyugalmat s ott lelta halálát. Még élve szállították be Papp Andrást a kórházba, az élesztési kísérlet azonban nem vezetett eredményre, rövid félóra alatt meghalt.

— **A rabsegélyző-egylet közgyűlése** A székesfejvári és fejérmegyei rabsegélyző-egyletnek f. é. március hó 14-ére hirdett közgyűlése, mint-hogy a tagok csak csekély számban jelentek meg s így a közgyűlés határozatképes nem volt, elhalasztott 1902. évi március hó 21-ik napjának délután 3 órájára, a mikor is az a kir. törvényszék főtárgyalási termében az alapszabályilag megkívánt tagok számára való tekintet nélkül meg fog tartatni. Kértenek a tagok minél nagyobb számban való megjelenésre. Tárgysorozat: 1. Az igazgató választmány működéséről szóló igazgató választmányi, a számvizsgáló bizottsági jelentések, valamint a számvizsgáló bizottság lemondása feletti határozat hozatal. 2. Három tagu számvizsgáló bizottság választása. 3. Esetleges indítványok. Az *elnökség.*

— **Tűz a vidéken.** Bicskéről írják lapunknak, hogy ott f. hó 15-én Polanc Lipót csizmadia mesternék Szél-utcai, nádtetes háza kigyuladt s néhány perc alatt az egész tető lángokban állott. A vész színhelyére érkező tűzoltóknak erős munka után sikerült a szomszéd épületeket megmenteni s a tüzet elfojtani. A kár meghaladja az 1000 koronát, mely összeg biztosítás folytán megtérül.

SZÍNHÁZ.

1902. március 17.

Lotty ezredesei. Föltétlen elismeréssel adózunk Halmay direktornak anynyiból is, hogy bármennyi alkalom is nyílt színingazgatói baklövészekre, azt ő becsülettel mind felhasználta. Az előre megállapított műsor fantasztikus variációi, a szerepek ötleteszerű csereberélései, elsőrendű színészeknek hetvenhetedrendű szerepekben in effigiem való szereplése, a szintársullától teljesen idegen névnek tisztán figurális felhasználása stb. stb., ez mind az ő érdeme; le a kalappal! A szombaton közhiirre vált utolsó műsorban a mai estére Szulamith volt kitzüve, vasárnap reggel a direktor ur egy másik darabot rendelt hétfőre, vasárnap délután pedig kiadta az ukázt, hogy sem egyik, sem másik, hanem a harmadik darab kerül színre: Lotty ezredesei, Föti Fridával. Vajjon miért nem ruházt a szerepet F. Lányi Imára, vagy Percel Marira; az egyik szerződött naiva, a másik drámai hősnő, a harmadik komikus mama; a maga szerepkörében mindenik kitünő. Mire való is lenne bármelyikre chanssonette szerepet erőszakolni, mikor van a társulatnak egy igen kedves tagja, akinek művészeete erre a szerepre különösen alkalmas? A takarékosági szempont nem szolgál menteségül már azért sem, mert első renden annak nem vág be, aki direktori hatalmánál fogva meg akarta spórolni az egyik primadonnájának járó tiszteletdíját, amit az neki többszörösen, a publikumnak százszorosan meghalálana páratlan játékaival. A mai baklövést azonban, amely Föti Fridának szereptetremelő egyéni-egére volt építve, fényes erkölcsi siker szankcionálta. E körülmény azonban csöppet se szoroljon precedensül, mert könnyebb a direktornak egy naivára szubrett-koloratur-chanssonette, meg nem tudjuk micsoda szerepet oktrojálni, mint ennek majdnem az egész havi gázsiját az igazgató fura szeszélyéből egyetlen estére föláldozni. A ma esti experimentum azonban olyan rakéta volt az igazgató ur kezében, mely visszafelé sült el, sőt — bámulatos — különös fényt vetett az ő tapintatára. *Föti Frida* nem tanult, nem is tud, nem is akar táncolni. Bakatempó lenne egy naivával csillagot rugatni. És ha a tánc hiányától elteltünk, bizyást egyesítjük a mai estére véleményünket az igazságos, a részrehajlatlan közönséggel, amely őszinte örömmel tapsolta meg ezt a kedves kis teremést minden megjelenése alkalmával, lelkesedéssel ismételtette meg vele minden énekszámát és teljes elismeréssel adózott bájos megjelenésének, művészi játékának. Igazság szerint a vastüggöny ajtaján is ki kellett volna kandikálni annak a szökefúrtós fejecskének, de hát a kis Föti szerénysége, no meg az először és utoljára használt Lotty kosztümökkel járó gondok miatt hiába tapsolt oly kitartó lelkesedéssel a halás közönség. A kis Föti nem sült fel, hanem szép sikert aratott; éljen a kis ezermester! Szól

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Földi. Brassó. Azt a legutolsó levelet nem nagyon köszönjük. Olvasó közönségünk *szabbi* (s hozzátehetjük: halásabb) része határozottan tiltakozik a szászok olytáten megmagyarosítási módja ellen, mely a csütörtöki tárcában ajánlatott s azt az eszmét az ifju XX. század legszerencsétlenebb gondolatainak tartja. Gondoljuk, szerzőjének feje ha véletlenül itthon van, könnyen a brassói *kopaszhegyhez* tétett volna hasonlónvá. Több komoly hangu felszólítást kaptunk, hogy azt a tárcát szivjuk vissza. Szerencsére udvarias és félénk természetű felelősünk Rómában járt, helyettese pedig kapacitálhatlan volt 1) mert kevésbé ingatag, 2) mert őt már nem fenyegeti a kopaszhegy.

Ámde azért mégis úgy hisszük, jó volna azt a tárcát ha nem is visszaszívni, de feltétlenül *visszairni*, a mit a hiba jóvátétele végett annál inkább is a „Földi“ köteletségévé tesszünk, mert ellen esetben valószínű, hogy támadás léssen a szép nem között, mely van olyan nagy számban, hogy élénkelhetjük: Száz leány egy sorban . . .!

Sz. J. D. Pentele. Lehet, hogy hiba van a kréta körül s így a jogos panaszt tudomásul vesszük. A bajt orvosoltuk.

FRANK BALÁZS

kutmester (I. Öreg-utca 5. sz.)

Elfogad kut-furást ásást, szivattyu-javitást, vízvezeték- és fűdő-berendezéseket. Minden e szakbarágó munkát jutányosan és pontosan végez.

Szülőoltványok

szokványminőségben.

A legkitünőbb 42 bor- és esemegfajokban fajtisztán teljes jutállással.

Előkerítés

Gleditschia esemeték és magvak

Uradalmaknak, községeknek három évi törlesztésre is adatik.

Óriás tövis, igen gyorsan fejlődő süvényővény Ez az egyedül, melyből oly örökös kertés nevelhető pár év alatt, rendkívül csekély kiadásal, melyen nemegy ember, de semmi lehatat, meg az apró nyulak sem bálhatnak at. Minden rendelkezés rajzokkal ellátot: útrecési és kezelési utasítás mellékeltek. Ezer esemete elegend 200 méterre. — Ár 6 forint.

Diócsemetek Óriási jóvedelmét biztosító voltánál fogva, ennek tenyestése számos gazdaságon az utóbbi időben rendkívül elterjedt.

zines könyvomatú fátárgyakkal ingyen és bérmentve küldet minden rendelési kötelezettség nélkül. Az árjegyzéken kívül meg egy olyan könyvet kap ezzel, ki azt címere ingyen és bérmentve küldetli kéri, mely minden az a ház vagy család a hol annak tartalmát hasznára ne fordítanak, városban, falun, pusztán, gázdng vagy szegény családdal egyarant. Így meg azoknak is igen érdekesben áll, kik rendelni semmit sem arának, mert benne számos oly közlemények foglaltatnak, melyek mindenkinek nagy szolgálatot tesznek. Cim:

„Érmelléki első szülőoltvány-telep“ Nagy-Kánya u. p. Székelyhid.

HIRDETÉSEK

a „FEJÉRMEGYEI NAPLÓ“ részére jutányos áron felvételnek a kiadóhivatalban.

Törlesztéses kölcsönt

5% kamat

Videki bérházakra és földbirtokra

szerezek minden előleg nélkül abban az esetben is, ha magasabb kamat! kölcsönökkel vannak megterhelve.

Leveleket postafordulattal elintéz

és a kívánt bővebb felvilágosítást szivesen adja

Sárkány József

Budapest, Váci-körút 21.
